

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 an întreg 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dus la casa cu 1 fl. mai mult pe an; — trimis cu poșta în întru-lu monarhiei pe 1 an întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinătate pe 1 an 10 fl. sau 22 franci, pe 6 luni 5 fl. sau 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIUL

Diariu politic, national-economic și literar.

Anul VI.

Ori-ce inserate,

se plătesc pe serie sau linia, cu litere meruțe garmondu, la primă publicare câte 7 cr., la a doua și a treia câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin assemnatiunile poștei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriul“ în Sibiu.

Nr. 30.

— Sibiu, Sâmbătă 16/28 Aprilie. —

1883.

Christosul a înviat!

„Religiunea creștină, care ordona omenilor a se iubi, pretinde fără îndoială că fiacare popor se bucură de cele mai bune legi politice și cele mai bune legi civile, pentru că acestea sunt, după densă, celu mai mare bine ce omenii potu da și primi.“
Montesquieu: „De l'esprit des lois.“

Acestu mare adevăru pronunțat de genialulu codificatoru alu spiritulu legiloru, ne revine în totdeauna în memoria, ori de câte ori suntem siliți, a compară idealulu libertății și alu credinței creștine cu realitatea. Sunt aproape nouespre-diece secolu de candu religiunea creștină înaintându treptat, a fostu adoptată după multe resbôie crunte și selbatice și după multe și tiranice persecuțiuni, de către majoritatea poporaloru betranei Europa, Asia, și ea astăzi se poate numi religiunea domnitoare.

Lasamu ne cercetatu la locul acesta însemnatata și iniurierea ce au avutu introducerea cristianismulu asupra civilizațiunii, fiindu acesta în de ajunsu apretiată și cunoscută. Tinemu înse a accentuă, că cu totu progresulu necontestabilu ce l'a facutu lumea creștină pe terenulu științelor și alu dezvoltării intelectuale, în politică guberneloru moderne și în viața morală a aceloru popora, ce se bucură de cea mai înaintată și rafinată civilizațiune și care pretindu a merge în fruntea civilizațiunii, influența binefacătoare și indulgentă a adevăratulu spirit, ce constituie fondulu eticu alu religiunii creștine, dacă și nu este cu totul paralizată, dară este atât de slabă, în câtu de abia se mai simte.

Evidența acestui doreros și intristatoru adevăru, pentru cei ce iubesc omenimea cu tota sinceritatea și generositatea animei lor simțitoare, le-o probă pe fiacare momentu profundă și generală nemulțămire a poporaloru cu politică brutala a guberneloru domnitoare astăzi pe continentulu europănu, militarizat cum nu a mai fostu niciodată; le-o probă cinismulu grolificatu alu diplomatiloru moderni, pe langa ale caroru doctrine și maxime politice, acelea ale unui Machiavelli sunt foarte inocente și le-o poate în fine probă înveninătorea corupțiune de moravuri a classelor superioare ale societății moderne, care precum a disu unu

spiritualu scriitoru francesu, nu se mai teme nici de Ddieu nici de Belzebub, ci se închină că pagani moderni unui singuru idolu, ce se numesce: vitelulu de aur.

Corupțiunea și falsificarea este stigmă ce pată și umbresce partea cea mai luminoasă și radiasă a secolulu în care traimu. Cu câtu civilizațiunea face progrese mai repede și mai gigantice, în aceeași mesura crește și se dezvoltă și egoismulu individualu, care trecându cu o singura saritura preste barieră ce i-o pune conștiința și morală dictată de religiunea creștină, nu aspira decât ași satisfăce trebuințelor sale strictu personale, fără de a mai lua în considerare interesele de aprăpeliu seu. Proba pentru acesta ne sunt înspăimântătoare cifre ale statisticei criminale, și în specialu condițiunile în care se comitu și individii care comitu acele crime.

Suntemu departe de a fi pesimisti blasati și nervosi, carora se le face o deosebită placere, a privi lumea și cele ce se petrecu în ea numai prin sticle negre. Din contra, tocmai pentru că voim a paștră și a feri forța vitală a națiunii noastre și virtutele sale stramosiesci, că se nu fia molipsite și înveninate prin corupțiunea domnitoare, ne simțim datori ași arată și ași desveli ranele ce copere și morburile contagiöse care seacă și usuca, fără vreme, corpulu socialu alu celor mai multe state europene.

Avemu această datorie cu atât mai virtuosă a o împlini acuma, candu vedem că înaintea noastră corupți și corupatori, voiescu și se încerca prin toate mijloacele și în toate modurile, a ne civiliza după chipulu și asemenarea lor și pe noi, cari suntemu înca unu popor june și plinu de viitoriu. Preferim a remana mai simpli, mai ignoranți și mai seraci decât ei, și a ne urmă calea noastră de civilizațiune de și mai încetu dară sigură, prin propriile noastre mijloace și puteri, — mai bine decât a ne contopi spre ruină noastră cu civilizațiunea lor sulemenită, sub care își copere slăbițiunea lor fizică și putrediuena lor morală.

Noi suntemu că națiune de abia la începutulu carierei noastre politice și ar fi deci unu pecatu de mărte, a ne lasă se fimu absorbiti și contopiti într'

unu corp, a carui putere de viață este slabă, și care pentru că se și-o reînnoiescă și întărescă, nu are alte medicamente decât alcoolulu enervatoru alu siovinismulu și opiulu adormitoru alu despotismulu.

Datori suntemu a ști, că traimu într-o perioadă istorică brutală, în care doctrină religiunii creștine este desconsiderată și înlocuită cu maximele timpiloru barbari, în care că și astăzi, celu slabu eră calcatu în picioare și zdrobitu de celu tare, pentru că „puterea primăriei dreptulu.“ Datori suntemu a ști, că detestabilă maxime a iesuitoru și a incușitiunii, care sustinea că „scopulu sanctifica mijloacele“ astăzi, este ridicată la maxime politică în vigoare și practisată la lumină dăie, pentru că se fimu orientați și se luam la timp mesurile noastre de apărare.

Religiunea sau mai bine disu, biserică este degradată și profanată de către puternicii dăiei, la rolulu umilitoru de organu servilulu alu scopuriloru periculoșe ce le urmăresce pentru nimicirea noastră. Se nu uitam înse, că precum în numele libertății, Asia și în numele religiunii s'au comis multe crime și multe ecatombe de omeni s'au sacrificatu, prin spirite fanatice și prin profeti falși. Libertatea că și Ddieu este numai ună și celu ce voiescă a ne face se credem că sunt două libertăți, ună pentru cei tari și altă pentru cei slabi și doi Ddiei, unulu alu celor bogati, era celu de alu doilea pentru cei seraci, este sau amagitoriu sau amagitu și prin amare volu roma de seducători.

În aceeași pozițiune se ne punem și față de aceia, cari fără a ne probă prin fapte, ne arată din departare o frumoasă și seducătoare mască a libertății și ne dicu: erta libertatea, veniți de ve închinati și o adorați. Nu'i vom crede și nu ne vom duce, pentru că scim din tristulu nostru trecut, că: celu mai periculos și mai teribilu despotismu este acela, care poartă mască a libertății. Josu mască! și candu vom vedea adevărată față a libertății, atunci și numai atunci vom dice: acuma credem că esti tu.

Nici terorismulu, nici intimidările nu ne voru împedă înse a cere și a pretinde neîncetatu, drepturile ce ne competu că creștini și cetățeni.

Foisoră „Observatoriului“.

Modestia femeiescă.

— După Dr. J. Sikor. —

În multe lucruri natură femeiloru e mai norocoasă decât a barbatiloru. Barbatiloru singuru numai viața, experiența, societatea și știința le desemna calea, pe care s'au îndatinat a o urmări caracterele cele nobile, dară pe langa totă știința și experiența vieții lor, totuși de multe ori le aluneca picioarele de pe terenulu acesta atât de alunecos și nededat cu pașii lor greoi, în câtu calea dintre nobilu și frumosu, uritu și de josu adese ori o perdu. Nu Asia femeile. Lor nu în legi scrise, ci în sufletu le-au depus natură legile acelea cari necesarmente trebuie se le observe dacă voiescu, că ele nici candu se nu alunecă de pe calea faptelor bune. În mană fiacarei femei a pus natură unu „firu conducătoru“, de care ținându-se poate înaintă sigur și cu convingerea, că totu pașii ei se facu în direcțiune cuvenită. Acestu firu conducătoru nu e altuceva, decât tactulu celu finu ce e o însușire eschisivă a naturii femeiesci, această lege nu e alta, decât legea modestiei.

Femeia dejă în etatea i fragedă, până-ce i înca copila tinera, apare că modelu de curățenie și moralitate. Înca atunci știe seși conformedie faptele sale amesuratu legiloru modestiei, pe candu unu tineru de aceeași etate reprezintă înca totu portarea cea sordidă a copiiloru desmerdati. Ba dacă în viața lui mai târziu ne arată ceva semne de modestie, de o portare mai cuviințoasă, de maniera mai placută și de ceva nobletie, potemu afirmă cu siguranță, că toate acestea singuru numai în societatea damelor culte și nobile și le-au însușitu.

O calitate caracteristică a femeiei, recunoscută de către totu, e tactulu celu finu, care se poate observă în toate lucrurile ei. Se poate observă în lucrurile ei cele

mai micuțe, în faptele-i de toate dăiele, în portarea-i continuă, dară mai virtuosă în impregiarile extraordinare și complicate ale vieții, acolo unde barbatulu Asia de cu greu poate afla calea cea adevărată, care singură e convenientă ocaziunii; femeia lucrându amesuratu acestui „firu conducătoru“, conformu ordinațiunii acestei legi, îndată și cu securitate descopere modulu celu mai bun și mai acomodatu ocaziunii. Armă această atât de nobilă și de delicată în toate timpurile a fostu la dispunerea femeiloru, care arma pentru nobilitatea, celeritatea și securitatea ei, totdeauna și-au avutu efectele ei miraculoșe. Originea acestei calități sufletesci și creșterea, întărirea ei gradată se ține Asia dicându de misteriele femeiesci, și nici chiaru femeia însăși nu poate da seama despre ea. Tactulu acesta atât de finu provine din o precauțiune internă înnăscută în femeia, care totdeauna e capace a afla ceea ce e dreptu, nobilu, onestu, necesariu și cuviințos. Elu este premergătorulu modestiei.

Ce face pe o femeie frumoasă, în oglindă, atragătoare și atotu puternică în ochii barbatulu? De sigur nu întru atâtă proporțiunea membrorulu, albății pelitiei, frumsetii esterne, cu unu cuventu nu avantajele corporali, ci mai virtuosu avantajele morali, adică frumsetii sufletulu, de crinii inocenței, de modestia cuvenită unei femei, se o privim dicu — se întielege de sine că cu ochiulu unui caracteru adevăratu barbatescu și ore află-o vomu întru adevăru frumoasă? Ore animă noastră suride-va la surisulu ei, sufletulu nostru entusiasmă-va la vorbele ei, și ore mai dori-o vomu după prima conversare? Ore nascese-va în noi simpatii acea față de ea, care se ne îndemne a ne pune

chiaru și viața în pericolu pentru ea? Ore convine-ne însuși noue de a ne apropia de ea cu reverință și onoare, cu care ne apropiam de o femeie spiritualmente și moralmente frumoasă, de o femeie îmbracată cu vestimentulu adevăratei modestie? De sigură că ori-care barbatu cu caracteru moralu bunu va fi de părere, că nu.

Modestia e o fortareție necuprinsă, care și pe femeia cea mai slabă și mai espusa vatemariloru înca o încungiura și o așază de atacurile crude și venturile periculoșe ale calumniei. De aici dintre parții acestia exercită femeia puterea acea magică asupra omenimei, care o caracterizează atât de admirabilu. De aici dintre parții acestia proclama legea, ce trebuie se o observe ori-care membru alu societății, sub strictă pedepsă de a fi eschisu pentru totdeauna din sinulu omenimei culte. Legile acestea nu sunt adunate în codice, nu sunt puse în paragrafi ce e dreptu, dară violarea lor se pedepsește aspru și îndată, candu e de față o femeie, că judecatoriu. Era femeia că judecatoriu alu moralității și de față pretotindenea unde domnesce bună cuviință, moralitatea și modestia, căci unde se afla acesti factori, acolo pretotindeni gubernă femeia; din contra unde lipsescu, acolo mai multu nu e nici-o femeie conșcia de chiamarea sa, de acolo geniulu omenimei a sburatu. Acolo unde immoralitatea, frivolitatea și impertinența își are cuibulu seu, acolo numai gasim pe femeia luată în întielesulu celu nobilu alu cuventulu.

Într-o societate de pecatuesce cineva în contra modestiei și moralității, îndată rosiescu toate femeile și roșiții această arată tulburarea lor internă, ce păsiesce pentru apărarea moralității și modestiei vatemate. Tace, ce e dreptu, în casulu acesta gură cea de altumentrea atât de vorbitore a femeiei, dară chiaru tăcerea această ne probă că demnitatea omenesă, pe care a violat-o unu omu e bunulu comanu alu omenimei, era reprezentantii cei mai de frunte ai acestuia fiindu femeile, parasescu îndată societatea chiaru și atunci, candu ceilalti membrii totu aru fi alesii societății.

Nu vomu tacea nici-odata, pentru-cà unu poporu care face este mortu, éra celu viu vorbesce cã se'lu audia lumea intréga.

Avendu esperienti'a trecutului, profitandu din cele ce a invetiatu dela inamicii sei, tare in convingerile sale fidelã sentimenteloru ce le-au suptu generatiunile ei dintr'odata cu laptele din piepturile mameloru romane, firma in credinti'a religiunei sale, si totudeauna gata pentru aperiarea ei si a drepturilor sale neprescriptibile, natiunea romana unita in cugete si simtiri, inveselita prin sperantia in viitoriulu seu, nedesperandu nici-odata de misiunea sa istorica, saluta din milióne de piepturi dio'a acésta de bucuria a sf. Pasci, strigandu cu voce tare si resunátore:

Christosu a inviatu!

Camilu.

Romania.

Cetimu in „Romanulu“ dela 23 crt. urmátorele: „Miscarea electorala in capitala se accentuédia din ce in ce.

Eri s'a tînutu in sal'a Ateneului intrunirea publica anuntiatã de mai multe dile.

Acésta intrunire, a fostu si va remanea insemnata nu numai prin numerulu neobicitu de mare alu celoru cari au luat parte, ci si valórea morala si mai cu osebite prin modulu cum cestiunea revisuiri a fostu tractata.

Vasta sal'a a Ateneului gema de lume, chiaru galeri'a si intrarea erau pline si unu mare numeru de cetatieni s'au întorsu ne mai gasindu locu;

publiculu compusu din alegatorii colegieloru din Ilfov si dintr'unu óre-care numeru de persóne inadinsu venite din districte, representã o mare parte de barbati distinsi cu sciintia, cu avere, cu inteligentia.

Intr'unu cuventu, intrunirea de eri este pâna acum singura in felulu ei in acésta perióda electorala.

Dn. C. A. Rosetti, primitu cu unanime si caldóse aplause, a vorbitu in timpu de o óra si 20 de minute, desvoltandu cu obicitu a-i franchetia vederile sale in privinti'a revisuiri constitutiunei si combatandu, cu vigóre, unulu câte unulu din argumentele cé s'au p'ouánu de p'ovinciu revisuiri.

Ne grabimu a publicã chiaru astadi dupa notele stenografice, discursulu dlui Rosetti, care derima, credemu, un'a câte un'a tóte acuzarile, imprascia calumniile si pune in discussiunea opiniunei publice luminate, inteligente si patriotice un'a din cele mai grave, mai esentiale si mai serióse cestiuni intr'unu regimu parlamentar: moralitatea sistemii electorale.

Intr'unu cuventu intrunirea electorala de eri este de bunu auguru pentru viitoriulu regimulu parlamentar in tíer'a nóstra.

Intr'adeveru, candu cetatienii din tóte treptele s'aduna in numeru atâtu de mare si discuta pacnicu

Daca esaminamu mai de aprópe cele doue genuri omenesci si cautamu diferenti'a dintre ele, chiaru si in punctulu acesta alu caracterulu loru inca aflamu o diferentiã de totulu mare si batátore la ochi. Barbatulu cugeta la prea multele, si prea grelele obligatiuni cu cari societatea a deobligatu natur'a libera a omului, pentru-cã asia convietiurea in câtuva se se asecuru; spiritulu lui in continuu se nisuesce de a scuturã aceste catene; libertatea in tóte e visulu dulce si placutu alu lui, ba se simte fericitu daca póte dá cursu liberu pasiuniloru sale individuali si une-ori chiaru selbatice. Din contra femeia nu se indetulesce cu legile scrise de societate pentru apararea moralitatiei, ea insasi isi face legi eterne si sante, carora apoi isi supune cu placere tóte cuvintele, tóte misicariile, tóte cugetele si tóte actiunile sale.

Femei'a adeverata mai iute abdice de viétia, decâtu de venerarea modestiei si a moralitatiei. Si si are serman'a cauza, de ce trebuie se se alipésca asia de tare de legile acestora. Anume peacátulu comis in contra loru nicairi nu'si resbuna asia de tare si asia amaru, cá tocmai la femei. Barbatulu, viétia caruia intréga consiste numai din istori'a crimeloru comise in contra modestiei si a moralitatiei, stã mai pe susu de femei'a aceea, care póte singuru numai odata a alunecatu de pe calea virtutiei, cà-ci caderea ei e impreunata de o ruinare atâtu de vehemeta, in câtu nu e nici-o sperare de a se mai poté ridicã din abisulu in care a caditu. Tóta reputatiunea unei vieti nemaculate si tóta nisuinti'a spre moralitate o nimicesce o singura cadere, cà-ci onórea unei femei'ã de delicata, in câtu daca si-a petat'o odata, pét'a acésta singuru numai prin mórte se mai póte sterge. Deci amabile femei'ã ale gintei mele iubite! ve conjuru pe totu ce e bunu, frumosu si nobilu, fiti modeste in tóte si atunci ve asigurédiu de cea mai mare stima si iubire din partea toturoru moritoriloru!

Blasiu, 22 Martiu 1883.

Joanu M. Petranu.

interesele publice, semnu bunu este cà regimulu parlamentar prinde din ce in ce mai adénci radacini si cà amu intratu in sfersitu cu totii pe calea cea mare care singura duce la deplin'a si statornic'a domnire a principiului suveranitatiei nationale.

Cele ce amu vediutu eri ne obliga a staruí mai multu, chiaru decâtu pâna acum, cà nu numai toti candidatii, ci chiaru domnii ministrii, se se duca intre alegatorii dloru, se'si spuna vederile si se céra opiniunile lor.

Publiculu, tíer'a intréga e setósa de a'si luã deplina stapanire de sine; prin urmare, nimeni din cei cari facu parte din partid'a liberala, nimeni din cei ce recunosc, proclama si sustínu cu sumetie regimulu suveranitatiei nationale, nu póte lipsi d'a se pune in contactu immediatu cu directu cu alegatorii, d'a se sfatu cu densii si a le aratã ideile ce are in privinti'a reformei ce se discuta.

Sperandu cà apelulu nostru va fi intielesu si adoptatu, lasamu cuventulu dlui C. A. Rosetti“.

Intrunirea electorala din 10 Aprile 1883.

Dn. C. A. Rosetti (Aplause prelungite si indelungu repetite).

Dloru, am luat indrasnéla se ve rogu se veniti la acésta intrunire, pentru-cã se am fericirea se ve mai vedu pe toti impreuna, se ne mai revedemu.

Am luat indrasnéla se ve rogu se veniti la acésta intrunire, pentru-cã se ve esprimu simtiementele mele de recunoscintia voue, câtu sunteti aci, si prin voi, celoru cari lipsescu, pentru increderea cu care m'ati onoratu, dela 1857 si pâna acum, prin mandatulu vostru de a representã cugetarea si vointi'a vóstra in Adunarea nationale.

Am luat indrasnéla se ve rogu se veniti aici, pentru-cã se'mi implinescu si cealalta datorica cá reprezentante alu vostru in trecut, — acum candu sunteti a procede la noui alegeri — d'a me presentã inaintea vóstra, cà-ci sciti cà, dela 1857 si pâna acum am sustinutu, impreuna cu voi, cà nimeni nu trebuie se fia alesu pâna-ce nu va veni inaintea vóstra se'si spuna ideile, cá astfelu se nu póta se se abata, sau candu se va abate se scie tíer'a intréga cà si-a calcatu fagaduintiele. Unu corpu electoralu care alege orbesce dà dreptu aceloru care'lu combatu se céra se i se ia unu dreptu pe care aréta cà nu l'a meritatu, fiindu-cã nu scie se se'lu eseríte.

Dloru, credu de prisosu, in momentul acesta, se spunu alegatoriloru mei din colegiulu alu 3-lea cari sunt mediatice nati, pentru-cã vi le-am spusu candu am esitu din Camera, vi le-am spusu prin mai multe epistole.

Apoi acum este o alta cestiune la ordinea dilei. Astadi n'aveti se alegeți unu deputatu caruia se'i dati unu mandat pentru patru ani si cu care se desbateti tóte cestiunile economice, politice, nationale care sunt si voru fi la ordinea dilei in timpulu mandatulu seu; si apoi in acésta privintia ideile mele vi le-am spusu necurmatu si in ultimele epistole si este de prisosu a le repeti acum candu n'aveti s'alegeti decâtu unu deputatu, care are se desbata numai cestiunea revisuiri; prin urmare, credu cà pentru acésta prima intrunire trebuie se me marginescu in cestiunea revisuiri.

Revisuirea, dnii mei, sciti cà sunt celu de întâiu care am pus'o in publicu la ordinea dilei. Acestu dreptu ilu are fiacare om; fiacare trebuie se spuna publiculu ceea ce crede elu personalu cà e mai bine. Am propus'o, negresitu dupa cum am spusu, numai in numele meu, dara sciam cà respundu la ceea ce fiacare avea in consciinti'a sa, in cugetulu seu, in mintea sa. Sciam cum, dupa o esperientia de atãtia ani, fiacare cunoscea relele acestei legi electorale, care ne conduce, n'am voitu se dicu, care ne sugruma, care ne corumpe.

Apoi, aveamu si unu altu dreptu, cà-ci la 1866 eu propusesemu o alta lege electorala, despre care inse ve voiu vorbi la sfersitulu convorbirei nóstre.

A mai fostu, dloru, inca ceva care m'a facutu se incepu a propune revisuirea. S'a disu mereu cà partid'a din care am onóre a face parte, si primul ministru cu care dela 1843 pâna acum am fostu totudeauna in unire pe calea pe care mergeamu, s'a disu cà noi voimu domni'a omului asupra omului, pe candu inca din primul numeru alu „Romanulu“, la 1857, in profesiunea mea de credintia si in prim'a pagina, am spusu cà n'am altu scopu decâtu: libertate, dreptate, si am pusu tem'a: Luminéza-te si vei fi. Am disu testualu:

„Scopulu ce vomu urmarí va fi d'a face pe romani se cunósca ce sunt si care este misiunea acestei natiuni.

„Libertate, lumina, sciintia, si de aceea ne vomu silí a smulge din mintea si consciinti'a ómeniloru inchinarea la stapãnu, sub tóte formele si la ori-ce felu de stapãnu“ (aplause).

De atunci si pâna acum n'am incetatu d'a repetã aceste cuvinte, si dn. Joanu Brateanu le-a repetatu de câte-ori a luat cuventulu si'mi aducu aminte o frasa a lui care a dis'o in sal'a Slatineanu:

„N'am aprinsu luminare la nici-unu santu, si candu am vediutu cà vreunulu a vrutu s'o aprinda, am suflatu cà s'o stingu.“

O natiune care face din ómeni santi, este o natiune care pléca spre robia (aplause). O natiune care dice: daca lipsescu domnulu cutare sunt perduta, este dejã mai multu de jumetate perduta. Omulu acela o se móra si, daca ne-amu deprinde cà numai in ochii lui se ne uitamu, numai la gur'a lui se punemu urechi'a, ce ne

vomu face dupa-ce elu va mori? Suntemu perduti. Pe candu, de ne vomu deprinde se plangemu pe celu mortu, dara pe candu este in viétia se nu ascultamu ceea ce ne spune elu, dara se cugetamu si insine si se facemu numai ceea ce credemu si ne asiguramu cà este bunu din ceea ce spune, atunci mergemu sicuru inainte totudeauna si nu mai este temere de mórte, cà-ci o natiune nu móre (aplause).

Vedu aci câtiva cu barba alba si voiu cere voia celoru tineri d'a le spune ce diceam cestoru cu barba alba, sunt 20 de ani, póte si mai multu, in mai multe intruniri, dara mai alesu intr'una compusa numai de comercianti; eram staroste si lucramu impreuna la o lege care inse n'amu isbititu s'o facemu se tréca; ei bine, la acea intrunire le-am disu: Aveti incredere in mine? Da, mi-au respunsu. Daca ati potea mi-ati dá poterea? Da, mi-au respunsu. Faceti reu, le-am disu, daca candu mi-ati dá-o, nu'mi veti pune bariere si câtu se póte mai mari, cà-ci intr'altfelu s'ar potea se saru preste densele.

Acésta a fostu credinti'a mea si a amiciloru mei.

Acum vinu la legea electorale care o avem. Am spusu in prim'a di: coruptiunea este legala prin constitutiune, fiindu-cã este pusa la temelí'a ei. Legea actuala este si nedrépta, inse vomu vorbi mai pe urma despre acésta, acum ve spunu numai cà coruptiunea este la temelí'a legi electorale, fiindu-cã sunt colegie care au 20, 30, 40 alegatori. Intrig'a si coruptiunea intra lesne unde sunt puçini, de vreme ce unde sunt mai multi, ori-cãtu de bogatu ai fi, totu n'ai cu ce platí; ori-cãtu de multe functiuni ai, la o mié, doue, trei mii de alegatori n'ai ce functiuni se le dai; si dovéda despre acésta este cà dela 1857 si pâna acum n'am vediutu nici-unu alegatoriu de ai mei se'mi céra ceva pentru densulu. Nu cunoscu cà individuu pe alegatoriu; ii cunoscu pe toti impreuna in ideile, in simtiementele, dar cá alegatori pe nimeni; n'am cui se dau nici functiune, nici decoratiune, nici... (aplause) si, ve aduceți aminte prea bine, cà nici-odata colegiulu alu 3-lea de aici, care a fostu totudeauna numerosu si in tóta tíer'a unde colegiulu este mai numerosu, nici-odata gubernulu nu a potutu se'lu ia decâtu candu a fostu silitu s'ajunga la mesuri materiale; si mesurile materiale cu greu se intrebuintiédia si candu se intrebuintiédia se dà pe faciã violinti'a, coruptiunea, si, mai curendu sau mai tardiu, acelu gubernu cade; candu inse alegatorii sunt puçini, vinu sioptele, vine prefectulu si dice: votédia pe cutare cà-ci daca nu vei votã ti se va intemplã cutare lucru etc. etc.; de aceea am combatutu totudeauna colegiele restrinse, cà-ci, mai repetu, unde colegiulu este micu, intrig'a si coruptiunea intra.

Dovéda, dniloru, cà este asia, avemu faptulu, cà indata-ce am facutu propunerea de revisuire ea a fostu primita de cea mai mare parte.

Am alta dovéda si mai temeinicã: Cãti din adversarii revisuiri au combatu'o in publicu? Unu numeru fórtu micu. Dara, fia protivnicii si in numeru micu; fia chiaru unulu: adesea unulu vede mai bine decâtu toti; apoi, candu ide'a este drépta, acelu unulu se face doi, acei doi se facu o miã si miã se face milionu. Se vedemu inse argumentele cu cari au combatutu revisuirea si ve ceru voia se cercetamu impreuna aceste argumente.

Au disu întâiu: N'a cerutu natiunea revisuirea; a cerutu unu om; ba au mersu pâna a dice cà au cerutu gubernulu. Dara, am fostu declaratuu cà am cerutu eu, in numele meu. N'au voitu se créda, sau s'au facutu cà nu voiescu se créda. Atãtu mai reu pentru acei cari credu cà unu omu póte mintí. Plangu pe acela care nu crede pe fratele seu cà nu minte; trebuie se aiba ceva care se'lu faca a crede, cà toti ómenii mintu.

Protivnicii adaoga: N'a cerutu natiunea. Ei bine, se admitemu si acésta; dara acela care dice cà nu a cerutu natiunea, recunósce insusi cà legea e coruptu, si se marginesce numai in a dice cà n'a cerutu natiunea.

Va se dica, natiunei acesteia ii place, dupa densii, se stea, se se rostogólésca in coruptiune. Frumósa stima arata pentru natiunea loru! (Aplause).

Dara natiunea n'a cerutu óre? N'a cerutu indata prin delegatiunile ei din Camera si din Senatu si mai in unanimitate?

Prin urmare, odata ce natiunea prin delegatiunile ei, a cerutu, de ce s'au coalisatu partidele cele mai opuse cà se combata vointi'a ce ea a manifestatu pâna acum? Imi pare cà prin acésta, inca odata, arata o lipsa de respectu pentru natiune si o lipsa de dorintia d'a o scapã de coruptiunea pe care n'a voit'o ea, ci i s'a impusu prin Camera dela 1866.

Alu doilea argumentu alu domnialoru este cà gubernulu voiesce revisuirea legi electorale pentru a ucide independenti'a, care este numai in colegiulu proprietariloru mari. Vomu vorbi indata despre acésta afirmare, intrebuu inse acum daca o natiune mai are sicurantia de viétia si de propasirea ei, candu independenti'a s'a marginitu numai in vreo trei mii de ómeni câtu sunt in colegiulu I? Negresitu cà perduta este acea natiune, care nu are in sinulu ei decâtu unu asia micu numeru de barbati independenti.

Dara in sfersitu se primimu pentru momentu si acestu argumentu.

Ei bine, colegiulu întâiu a datu 30 deputati independenti; dara colegiulu alu doilea cu alu treilea si alu patrilea dau 118 deputati neindependenti. Ei, ce se facemu cu legea aceea care dà 118 deputati corupti si numai 30 buni? (aplause). Pe urma, se luamu pe barbatulu care, dupa mine, este unulu din cei mai inteligenti, din cei mai capabili, din cei mai ageri si care are darulu d'a spune mai pe faciã lucrurile, acela este dn. Grigorie Sturza.

Dsa a avutu meritulu d'a-si spune tóte ideile in Senatu, oficialu; am luat câteva estrase din opiniunile dsale prin care voiesce a dovédi cà trebuie se facemu revisuirea si voiescu se le desbatemu aici impreuna.

Dniasa a disu in principiu că „o lege, că se fia buna, trebuie se fia drépta si liberala.“

Asia e.

„Trebuie că interesele unei trepte sociale se nu calce preste interesele celorlalte trepte.“

Si pe urma dice că asia este legea nóstra electorala actuala; că ea este drépta, liberala si interesele unei clase nu calca interesele celorlalte clase.

Asiu întrebă in trécatu, daca este asia, de ce la 1871 a cerutu revisuirea acestei legi care este asia de drépta? Dara se trecemu inainte.

Dsa dice: „proprietarii colegiului ántaiu dau 30 deputati, satenii dau 30, colegiulu proprietarilor mici si meruntiei — propriele dsale cuvinte — dau 30, colegiulu alu treilea, care este unu colegiu de viitoriu — (dara care pentru presente nu esista, dara va esista póte preste 40, 50 de ani) — „dà de doue ori mai multi deputati decâtu tóte celelalte colegie.“

Mai ántaiu colegiulu alu treilea nu dà mai multi deputati elu insusi decâtu tóte celelalte colegie, că-ci colegiulu alu treilea are 58 deputati, pe candu celelalte au 90. Asia dara e o mica gresiéla. Dara proprietarii colegiului ántaiu si alu doilea mai au inca o camera in care ei numai sunt alegatori. Si apoi, nu intielegu cum proprietarii colegiului ántaiu si alu doilea potu avé interese deosebite; ce feliu? interesele proprietarilor devinu deosebite pentru-cà unii au 1000 de pogóne si altii 700? ... Interesele adeverate stau in câteva diecimi de pogóne? Ce feliu de interese ale proprietatilor sunt acelea?

Daca ai diece pogóne mai multu, esti independent; daca ai diece mai puțin, nu mai ai aceleasi drepturi, aceeasi independenta? Apoi de este astfelu credu că toti proprietarii cei mari se lase s'aléga pe senatori si pe deputati numai onorabilele dn. G. Cantacuzino, că-ci dsa possede pamentu mai càtu toti ceilalti proprietari mari. De ce se face nedreptate unui proprietariu atàtu de mare se'lu puna egal cu ceilalti proprietari cari au multu mai puțin?

Prin urmare, legea nu e drépta candu dividiéda pe proprietari si le dà dreptu se dea in camera 30 de deputati proprietari de mosii mari si 30 proprietari maruntii, cum dice d. Sturza. Nu e drépta, că-ci le dà 60 deputati de camera si 60 in senatu si lasa cu mai puțin pe cei din colegiulu alu treilea care contine si avere, si industria si inteligentia si sciintia.

Alu treilea argumentu, că legea actuala este buna, ni l-a datu onorabilele d. Lascar Catargi.

Dsea a disu: „Primimu revisuirea, dar se se faca unu ministeru din tóte partitele, care se presiéda la acésta revisuire.“

Marturisescu că nu intielegu.

Déca legea e buna, pentru ce primesci revisuirea candu vei fi ministru? Déca este rea, de ce nu se unesce cu noi că s'o imbunatatimu?

Dar, dice dsea că cere se fia unu ministeru micstu, pentru că se oprise pe gubernu de a inriuri in alegeri. Va se dica, se póte inriuri? Deci indata ce se póte inriuri, legea e rea.

Apoi, la 1876, erá unu gubernu compus din tóte partitele si s'a alesu camer'a cea mai liberala care, cu puțin modificari, a fostu si pán'acum. Asia dara, vedeti că nu inriurirea gubernului actuala a facutu că camer'a se fia liberala, ci opiniunea publica, credinti'a ce natiunea a avutu in acésta partita, că-ci fiindu cu totii la putere, s'a alesu aceeasi camera liberala.

Dar dice d. Catargi: „Nu trebuie se luamu si noi parte la desbaterea acestei revisiuri“?

Negresitu că dá. Cine ve oprise? Si ce se face acum? Se aduna toti alegetorii, fia-care in colegiulu seu, desbatu si otarescu déca trebuie se revisuiasca. Prin urmare, éca că noi voimu că toti se ia parte la aceste desbateri si apoi se otaresca maiortatea fiacarui colegiu cum va crede că e mai bine se se faca.

Asia dar, onor. d. Catargi se insiéla candu crede că nu póte spune opiniunile dsale alegetorilor sei si natiunii...

Este inse altu-ceva ce nu a spus dar care se intielege — voiesce că, si la 1883, se se faca unu compromissu intre partite, cum s'a facutu la 1866. Apoi, amu veditu că din acelu compromissu a esitu acésta lege atàta de compromitétóre (aplause).

D. Sturza mai aduce si argumente liberale si cere că represintatiunea tieriei se fia unu controlu seriosu față cu gubernulu. Legea este buna dice d. Sturza si cere unu controlu seriosu.

Avemu adi unu controlu seriosu? D. Sturza dice că n'avemu. Apoi déca nu esista controlu seriosu, de ce nu vrea revisuirea?

Dar, dice d. Sturza: „Colegiulu ántaiu, pe care voiti se-lu prapaditi amestecandu-lu cu alu doilea, este celu mai independente“.

Independente este colegiulu ántai? Éca ce ne spune insusi d. Sturza:

„Reform'a ce se propune este se s'amestece colegiulu ántai cu alu doilea, pentru că se devina mai servilu de càtu pàna'acum“.

Va se dica elu este servilu. Dumnélui dice: „se devina mai servilu“ deci, servilu este si prin colegiulu alu doilea are se devina si mai servilu. Dar daca e servilu trebuie se cautamu a-lu face se nu mai fia, se-i marimu puterea, independentu“.

Si aci éca ce-a respunsu d. Voinovu:

„N'a veditu d. Sturza pe colegii sei din colegiulu I, mari proprietari, dusi la votu de prefectu, de supt-prefectu, că si tieranii din colegiulu IV? Am veditu in judetiulu meu că colegiulu I a fostu dusu la votu de supt-prefectu si nu suflá, si nu putea face altu-felu, că-ci legile nóstre organice sunt astu-felu si trebuie se luamu interesele nóstre din mán'a gubernului. Legile organice ii spunu, in lun'a lu Juniu, că nici-unu seceratoru nu-ti ese, déca nu dai votulu“.

(Va urmá.)

Din lucrarile academiei romane.

In dominec'a Floriiloru adeca in 10/22 Aprile sesiunea anuala a academieide sciintie s'a terminatu si inchisu intru o siedintia solemnă dupa activitate necurmata de 25 de zile. Siedintiele au fostu bine cercetate de càtra membrii, cu esceptiune numai de cele doue din urma. Totusi din 36 membrii actuali càti sunt cu totii dupa statute, siepte insi au absentatu de totu, éra alti patru, dintre cari trei sunt in timpul de față totuodata ministrii, au mersu la siedintie numai candu s'au potutu smulge din alte afaceri cu cari sunt incarcati.

Academi'a a lucratu estimpu multu, anume sectiunea istorica (pentru presentu cea mai ocupata) a tinutu vreo noue siedintie particulare, dupa sau inainte de cele plenarie. Celelalte doue sectiuni inca au lucratu, candu cá atari, candu defacute in comisiuni ad hoc. Cu tóte acestea in diariile din capital'a Romaniei vedemu fórté puțin scrii publicate despre lucrarile academie, afara numai daca nu voru fi de acelea in diariile cele oprite de a trece preste fruntarie. Intr'aceea noi primimu pe cale privata urmatóriele patru buletine, precum se vedu numite in totu atâtea falii taiate cum se pare dintr'unu diariu, pe care le reproducemu totusi, asteptandu apoi că se ne vina si raportulu bravului secretariu generalu care s'a cititu in siedinti'a din urma asupra intregii activitati de 25 zile.

Siedinti'a din 2/14 Aprile.

Dupa lectur'a si aprobarea processului verbalu alu siedintiei precedente, se pune la ordinea dilei alegerea de membri onorari si corespondenti propusi de càtre mai multi membri.

Se votéda că membru onorificu, cu unanimitate, baronulu N. Hurmuzaki, fratele neuitatiloru si regretatiloru patrioti bucovineni Eudoxiu si Alexandru, carele a donatu academie cu câte-va zile mai inainte pretiósa colectiune de documente ale lui Petre Schiopu. Aceeasi onóre se face dlui Sella dela Rom'a, si baronului cardinalu Haynald dela Pest'a, celui ántaiu pentru că in sentimentele sale de filoromanu a adusu frumóse servicii literare academie, éra celui alu doilea pentru că de si e cardinalu dar se ocupa cu botanic'a cu mare pasiune.

S'a mai votatu că membru corespondentu d. Petre Gradisteanu, cu 16 voturi din 24, pentru inaltele sale merite literare observate in corectiunea dictiunii si in elegantia cu care se distinge că oratoru in camera si in tribunale!

Sectiunile unite, cea istorica si cea literara, referéda că au esaminatu o seria de operete ale noului membru Atanasie Marienescu, din care recomanda a se tipari cu spesele academie acea intitulata „Mitologia romanésca“. Se facu obiectiuni că pentru asemenea intreprinderi nu prea sunt fonduri, că academi'a a intreprinsu dejá traducerea mai multor autori classici, că manuscriptele traducatoriloru lui Titu Liviu, lui Plutarch si Herodot astépta pe mas'a academie cerendu a se tipari, si că trebuie a se consultá situatiunea financiara spre a se vedea de se potu intimpiná asemenea cheltueli. Dupa mai multe discussiuni, se decide a se tipari atuncea candu mijlócele fonduriloru voru permite.

Siedinti'a se ridica cu discussiune cá a doua di, de si Domineca, se se tina siedintia privata, in vederea scurtimei timpului sesiunii si a númeroşeloru lucrari ce sunt la ordinea dilei.

D. Urechia declarandu că e gata a raspunde la discursulu de receptiune a dlui Marienescu, se decide că discursulu de respunsu se se tina siedintia publica estra-ordinara Marti la 5 Aprile, pentru acésta solemnitate. Discursulu d. Marienescu este asupra scrieriloru lui Petru Maioru.

Siedinti'a din 3/15 Aprile.

Secretariulu generalu face apelu nominalu declarandu că processulu verbalu de eri nu a avutu timpu a'lu redactá.

Se comunica din partea sectiunii istorice, că parintele episcopu Melchisedek, membrulu academie, a tradusu din slavoneste o legenda a unei icóne a lui Stefanu Voda, dintr'o carte daruita de d. N. Jonescu. Se decide a se publicá in anale.

Dupa propunerea unui domnu Schmid de a vinde academie o bogata colectiune de urice si de documente vechi, numinduse inca din anulu trecut o comisiune compusa din domnii Stefanelli, Sbiera si Marianu, spre a le cercetá, si acesti domni trimitiandu raporturile loru prin care arata, că acele nu sunt de càtu nise copii, din cari unele sunt reu traduse éra altele publicate de scriitorii nostri cari se ocupa cu istoria, sectiunea istorica emite parerea că in vederea lamuririloru primite

propunerea dlui Schmid se se inlature. Academia ia actu de acésta.

Se comunica relatiunea comisiunii lexicografice insarcinata cu revisiunea proiectulu de dictionaru lucratu de reposatii Laurianu si Massimu. Acésta comisiune compusa de dnii Baritiu, Sionu, Odobescu, Aurelianu si Hasdeu, arata că de siépte ani de candu este numita n'a pututu face nimica, oprita de conclusulu anterioru alu academie de a se editioná cartile vechi din secolii XVI si XVII, că materialu pentru acésta revisiune; si fiindu-cà acésta intreprindere nu este inca terminata si fondurile sunt afectate pentru ea, comisiunea se afla in asteptare. Totusi maiortatea comisiunii declara că nu se unesce cu acésta mesura, că un'a ce are de consecuintia amenarea lucrarii dictionarului la calendele grece. — Acésta relatiune dà motive la o inferbantata si fórté importanta discutiune. Partisanii ideei de a se face unu dictionariu filologicu pe bazele teoriiloru limbistice moderne, sustinu că mesur'a revisiunii nu este practicabila pàna nu se va aduná totu materialulu limbei romanesci veche si noua.

D. Alexandri cere facerea dictionarului cu materialulu usualu alu limbei, cunoscutu astadi la poporu si la scriitorii moderni.

D. Quintescu crede, că mesur'a adunarii materialulu vechiu trebuie mantínuta; se nu se intreprupa publicatiunea cartiloru vechi, si că mai inainte de a se apucá academi'a de lucrarea dictionarului trebuie se se ocupe de fixarea si determinarea morfologiei limbei, si chiaru a ortografiei; crede că dictionarulu lucratu asia cum cere d. Alexandri n'ar avea nici-o autoritate seriósa. Dnii Urechia si Sbiera se declara pentru urgentia revisiunii cu materialulu cunoscutu astadi: e usioru a cere dar e greu a stabili morfologi'a limbei; daca astadi unele cuvinte se presinta sub felurite forme, cum constitutie, constitutiune si constituciune, natié, natiune, natióne sau naciune, credu că dictionarulu nu e nevoitu se indreptedie vre una din forme, ci se constata că tóte acele forme sunt usuate; publiculu cu timpul va putea alege pe cea mai rationala si scriitorii voru formá autoritatea.

D. I. Ghica din punctulu de vedere alu oportunitatii sustine opiniunea dlui Alexandri: prin urmare, crede dsa, academi'a si-ar dá brevetu de incapacitate, ceea ce ar fi rusine adevrata, cu atàtu mai alesu că fundatorulu Zappa pentru lucrarea dictionarului a destinat generósele sale donatiuni. Este de parere a se procede la lucrarea revisiunii, lasandu urmasiloru nostri continuarea unei alte revisiuni dupa dorinti'a intinsa a filologiloru si a limbistiloru.

Dupa mai multe discussiuni, urgentia se admite de maiortate, si dupa propunerea dlui Baritiu se recomanda sectiunii literare că fàra intardiere se presinte plenului o programa indicandu modulu si form'a cu care se se lucrede dictionarulu.

Terminanduse acésta frumósa si laboriósá discussiune, care ne asteptamu a o vedea pe largu relatata in analele academie, dupa notele secretarului generalu, d. J. Ghica intréba de delegatiune ce s'a facutu cu cestiunea localului? Dlui vede cu placere, că càtiva din membrii academie sunt chiaru ministri, prin urmare in putere de a mijlóci càtre gubernulu ce represinta tiar'a cá se inlesnéscá academie unu localu mai respectabilu, cu atàta mai alesu că acésta i s'a propusu inca de candu prin o anumita lege. Academi'a s'a constituitu că unu institutu de statu. D. Sturza, că presiedinte, raspunde că pentru acésta de câte ori a deschisu vorb'a chiaru in consiliulu de ministri a veditu totudeauna cele mai vii simpatii, dar totudeauna s'a veditu lovit de stanc'a acea fatala, care se numesce greutatea financiara; statulu avendu atâtea necesitati si lipse de edificii publice, nu póte avansá si pentru academia unu fondu care se se urce chiaru preste unu milionu. Dsa cugeta la ideea unei loterii nationale, care ar reusi.

D. Urechia dice, că dlui pe candu erá ministru de culte, a propusu si s'a admissu construirea unui palatu pentru musee, si că atuncea a avutu intentiunea precugetata că in acelu edificiu se se destine o parte pentru instalarea academie. D. J. Ghica crede, că ideea lotariei preconisata de d. Sturza nu va reusi; de aceea ar preferi pe aceea a dlui Urechie, de si nu scie inca daca propunerea construirii edificiiului pentru musee e pe cale de realizare.

D. Jonescu cere, că academi'a se numésca o deputatiune càtre d. ministru alu cultelor, care dupa lege este organulu academie față cu gubernulu, cu insarcinarea că se arate că academi'a astadi depositara de insemnate tesauere nationale, cum colectiuni de documente, carti rari, medalii, monete

si alte lucruri de arta, cari chiaru sunt in pericolu in actuala incinta, unde academi'a se afla alocata; ca-ci e rusine chiaru pentru tiara ca unu corpu asia de insemnatu ca academi'a se fia asia de prostu instalata; e, prin urmare, o datorie morala din partea statului ca se avisedie a'i da unu locu cuviinciosu.

Propunerea dlui Jonescu se admite si siedinti'a se redica la 5 1/2 ore.

Éta o domineca, o di de serbatore bine intre-buintiata de respectabilulu corpu alu academiciloru nostri!

Institute pentru educatiunea secului femeiescu.

(Urmare).

Este o traditie veche, care apasa inca asupra femeiloru si care marginesce mai multu sau mai puçinu rolulu in tote clasele societatii, ca si in tote tierile. Femeia, nefindu unu barbatu, ceea ce este adevratu, s'a conchisu de aci ca ea nu trebuie se se asociedie nici cu instructiunea, nici cu lucrarile, nici cu interesele barbatului, ceea ce este falsu. Totusi principiulu acestei traditiuni remane tare, esentialu, fundamentalu si daca cine-va s'ar incerca se'lu restorne, introduce unu elementu de desordine in mintea femeii si unu elementu de desorganizare in societate.

Tote nivelurile se se ridice. Merita simpatiile barbatiloru femeile, candu se scola ca se protestedie cu tarie contra injosirei si atarnarei loru sistematice. Ele au dreptulu se se instruiasca, dreptulu ca se lucrede; inse acestu dreptu se incetedie acolo, la acea limita, unde incepe alterarea caracterului femeiescu si a vietiei femeiesci.

Intr'unu sensu absolutu, facultati cu totulu particulare de ale barbatului nu se gasescu la femeie. Darurile inimii si ale mintii sunt esentialu aceleasi la amandou sexele, si nu e deosebire de catu in proportiuni. Apoi daca facultatile sunt egale, si partile se fia astu-felu, dicu unii. Le vomu responde, ca aci nu e vorba, nici de egalitate, nici de nedreptate, ci de functiunile deosebite ale unitatii fiintiei omenesci. Diferinti'a intre natur'a feminina si cea masculina exista. Aceia cari o nega, aceia cari atribuescu acesta diferentia unei educatiuni speciale, se faca comparatie intre unu baiatu si o fata, de unu anu sau de doui; nici unulu nici altulu n'au primitu vre-o educatiune particulara; cu tote acestea, gusturile, instinctele, manierele, totulu se arata si totulu se deosebesce. — Vorbimu aci de individualitatea femeii, care nu e si a barbatului, dupa cum nu este nici natur'a, nici misiunea ei.

„Natur'a femeii a fostu adesea ori analisata, dice dna Necker de Saussure. Se scie, ca intr'insele principiulu passivu sau simtitoru, prin care noi primimu intr'unu modu involuntaru impresiunile, intrece principiulu activu, care ne seresce a diriga atentiunea si cugetarile nostre. Urmédia de aci, ca ori unde se ceru sportiari puternice si continue, femeile nu au pututu se tie; organizatia loru e prea mobila, pentru ca sensibilitatea se nu apuce inaintea vointiei.

„Dar multiamita unei organizatiuni asia de delicate, ce este mai rapede, ce este mai finu, ca petrunderea unei femeii? Ea intrece pe barbatu in acesta. Barbatulu contempla singuru tote lucrarile din universu; dar femeia are si mai multa petrundere. Unu instinctu admirabilu i spune impresiunile altora si o face se le impartasiésca si densa indata. Imaginatiunea sa o transporta repede in existentia cea mai straina; ea intielege pe copilulu celu micu, care nu vorbesce inca si care abia gandesce, si ghicesce secretulu ce'lu pazescu cei nefericiti. S'ar parea ca cerulu insu-si a avutu mila de relele nesciute, ignorate, candu i-a datu femeii acesta petrundere si acesta simpatie“.

Trecemu la destinatia femeii.

„Femeia, dice Bonnin, are o destinatiune proprie in ordinea naturala ca si in ordinea sociala, destinatie determinata la densa (femeie) de organizatia sa, prin urmare de natur'a functiuniloru, ce ea trebuie se le indeplinésca in cursulu vietiei sale, si de loculu ce'lu ocupa ea in societatea casnica si civila. Acestu lucru nu e unu ce arbitraru, nici nu este unu rezultatu alu suprematiei protectore, ce i-o da barbatului fortia sa, sau ce i-o da legile asupra femeii; ci este unu rezultatu necesaru alu naturii femeiesci, o lege imperioasa a bunului simtiu.

„Natur'a a dotatu femeia cu calitati proprii pentru rolulu ce i'la impusu: dar, ca si barbatulu, ea are drepturile sale personale, din care i decurgu nise datorii, cari i sunt asemenea personale; si aceste datorii nu sunt altele, de catu functiunile ce ea trebuie se le indeplinésca in decursulu vietiei sale, si pe cari i le determina varsta, dupa calitatea sa de fiica, sau de sotie sau de mama“.

„Care e rolulu femeiloru in acesta lume? dice dna de Saussure. Dupa noi, ele sunt chemate a perfectona viati'a privata. Acesta se aplica la tote starile. Sarace sau bogate, maritate sau nu, femeile influentiada asupra vietiei private, fericirea familiei atarna in mare parte dela ele; si noi dicemu viati'a privata prin opozitiune la viati'a politica, la functiunile publice.

„Acesta vocatiune e frumosa. A perfectonai viatia privata, a o animá, a o infrumusetá, a o santi, este o cariera mare si nobila. Femeile sunt institutore in-nascute, ca-ci pe candu ele au imediatu in manile loru moralitatea copiiloru, acesti viitori stapanitori ai pamentului, exemplele ce ele potu da, farmeculu ce ele potu respandi asupra destinului versteloru viitoare, le ofere midiloce de ameliorare in totu momentulu. Sub acoperisulu domesticu se formédia acele opiniuni si acele moravuri, cari sustnu, sau cari darima institutiunile. Totu ceea ce, in organizatia politica, nu se basédia pe adeveratele interese ale familiei, piere indata sau nu produce de catu rele. Si pentru-ca aceste

interese sunt in cea mai mare parte incredintiate femeii; pentru-ca in ordinea materiala femeiloru le-a caduutu, ca se ingrijasca sanatatea si se pastredie bunurile; pentru-ca in ordinea spirituala, totu ele sunt, care ne comunica si ne animédia sentimentele, ce sunt viati'a sufletului, mobilulu eternu alu actiuniloru; prin urmare femeia are unu rolu imensu in vicisitudinile destinului, cari se desfasióra sub ochii nostri.

„Femeia, care isi va indeplini mai bine destinatiunea sa, va fi aceea, care va exersa influenti'a cea mai fericita in sfera de activitate aretata ei de imprejurari“.

Dar se ascultamu si pe Aimé Martin.

„Pentru a schimba destinatele lumii, pentru a reuni familiile, pentru a reintari natiunile, pentru a renoi legislatiunile, ce trebuie? Trebuie ca o generatiune intréga se ne sosésca care se intielega aceste veritati; trebuie ca unu poporu mare se le primésca din léganu.

„O femeie! Daca voi ati putea numai se intrevedeti cate-va din minunile promissiei influentiei materne, cu ce nobilu orgoliu ati intrá in acesta cariera, pe care natur'a v'o deschide cu generositate de atatea secole. Ceea ce nu póte nici-unu monarchu, ceea ce nu póte nici-o natiune, voue ve este de ajunsu ca se o voiti, pentru ca se o puteti face. Singure pe pamentu voi puteti dispune de generatia care s'a nascutu, si singure voi puteti se reuniti membrele respandite, imprimandu-le aceiasi miscare. Ceea ce n'am pututu pune de catu pe acesta hartie rece, voi puteti se le sapatu adancu in anim'a unui poporu intregu. Oh! candu vedu, in preumblarile si in gradinile nostre publice, alergandu in tote partile acea multime sgomotosa de copii mici, cari se jóca, ánima mea tresalta de bucurie, gandindu-me ca acestia sunt ai vostri inca. Fia-care din voi se tresalte la fericirea copilului seu; in fia-care fericire particulara, Dumnedieu a pusu promissiuena fericirii generale. Fete, sotii tinere, mame pline de tineretie, scepstrulu voue ve apartine; viitorulu Europei si destinatele genului omenescu stau adi, se basédia mai multu pe anim'a vóstra, de catu pe legile legislatorului“.

Terminamu cu citatiunile privitoare la aceste puncte. Atatu pe catu spatiulu acestei scrieri ne permisese, spuseramu in scurtu natur'a femeii si destinatiunea ei in acesta lume. Amu consultatu pentru acesta din urma parte pe domnele Elisabeth Hamilton de Rémusat, Necker de Saussure, de Staël, Campan, pe A. de Gasparin, Bonnin, Aimé Martin si altii, cari au scrisu in privintia femeii si a educatiunii sale.

Inca odata repetamu: „Lumina se se faca pentru femeie“! Societatea si guvernulu se scie ce vremu si unde voimu se ajungemu. In numele familiei dar, in numele salvarei familiei, in numele maternitatii, in numele patriei, strigamu tare si ceremu cu insistentia pentru copilele nostre o educatiune si o instructiune serioasa! Copilele se fia instruite pentru rolulu ce au se'lu jóce; nici de cum nu voimu, ca ele se fia pedante. La ce bunu atatea studii, candu cultur'a ánimeii lipseste? Pentru ce parada cu atatea si atatea lucruri, candu copil'a, odata femeie, nu'si va putea indeplini rolulu de sotie si de mama? Educatiunea si instructiunea sunt numai nise mijloce prin cari ajungemu la unu scopu; la cultivarea ánimeii si a mintii omului spre a'si indeplini destinatia sa. Prin urmare daca nu ajungemu scopulu, care este acela de a cultiva bine anim'a si mintea femeii nostre in sensulu destinatiunii sale; apoi de ce atatu sgomotu, de ce atatea vorbe, de ce atatea laude cu instructiunea si educatiunea nostra?!

Educatiunea si instructiunea feteloru in felulu acesta e forte periculosa, pentru ca se lucrédia contra loru, de ore-ce nu se are in vedere nici natur'a, nici misiunea femeii. Cum? Se lucramu noi ore contra naturii femeiesci, departandu-o de drumulu insemnatu ei de mai inainte? Ni se pare ceva absurdu.

(Va urmá.)

Sciri diverse.

— (Necrologu.) Veduv'a Juliana Boeriu nasc. Boeriu; fiú Stefanu Boeriu, Georgiu Boeriu preoti gr.-cat. cu familiile loru, Ana Boeriu casatorita Georgiu Baiasiu, Petru Boeriu locoteninte hovedu reg. ung., Alexandru Boeriu protopopu gr.-cat. ca frate si Maria Boeriu casatorita Joane Siandoru preotu gr.-cat. ca sora in numele loru si alu numerosiloru nepoti si consangeni cu ánima franta de durere anuncia, ca multu iubituloru consorte, frate, mosiu si consangénu

Arone Boeriu

parochu gr.-cat. in Gyergyo-Szent-Miklos, protopopu emeritatu alu tractului Ciucului si assessore consistorialu metropolitanu, in urm'a unui morbu indelungatu, fiindu impartasitu cu santele taine, dupa o activitate eclesiastica avuta in succese si contrariatati, si fericita casatoria de 50 ani, a incepatu astadi la 6 ore sér'a in etate de 72 ani din viéta.

Inmormentarea s'a celebratu cu ceremoniele ritului gr.-cat. la 8/20 Aprile in Gyergyo-Szent-Miklos.

Gyergyo-Szent-Miklos, la 5/17 Aprile 1883.

Fie-i tierin'a usióra si amintirea eterna!

— (Multumita publica.) Reuniunea pompieriloru voluntari din Seliste esprima onor.

institutu de creditu si economii „Albin'a“ din Sibiuu pentru darulu de 50 fl. v. a. facutu susupomenitei reuniuni cea mai viua recunoscintia.

Seliste, 21 Aprile 1883.

Comand'a pompierloru voluntari

Joanu Maximu,
comandante.

Bibliografia.

In Nr. 77/1881 alu acestui diariu amu fostu anuntiatu aparitiunea Cursului primu din Elementele de istoria naturala pentru scolele poporale, de Dr. Daniilu P. Barcianu in 3 cursuri. Astadi avemu placerea a anuntia cetitoriloru nostri aparitiunea Curs. II din acestu manualu, a carui prima parte, indata dupa publicarea sa, a afluu cea mai caldúsa primire in cercurile competente, cum si in press'a romana. Nu ne indoimu ca aceeasi primire o va afla si cursulu II alu acestoru Elemente de istoria naturala, care au fostu admise dejá ca manualu pentru scolele poporale:

- din archidiece'sa gr.-or. pe bas'a conclusului sinodalu de sub Nr. prot. 138/1882 prin decisulu consistorialu de dto 5 Aprile 1883 Nr. 3025/1882;
- din dieces'a gr.-or. a Caransebesiului prin decisulu consistorialu de dto 2 Nvbre Nr. 460 Scol. 1881;
- din dieces'a gr.-or. a Aradului.

Cursulu II alu manualului dlui Dr. Daniilu P. Barcianu este, potemu dice, bogatu de ilustratiuni frumose, catu se póte de corecte si prevediutu cu o tabla alfabetica de materie, ce este unu nou avantaju alu acestui manualu. Pretiulu cursului II este 60 cr.

— Scol'a practica. Magazinul de lectiuni si materii pentru instructiunea primara de Vasile Petri Nr. 1. Naseudu, 1 Aprile 1883. Tomulu II. Apare la prim'a fiacarei luni in numere de cate 2 cóle, si costa pe anu 3 fl. platiti inainte. Abonamentele se facu la Redactiunea „Scolei practice“ in Naseudu (Naszód, Transilvani'a).

— Snóve sau Povesti poporale, adunate din gur'a poporului, de unu culegatoriu-tipografu. Edit. II. 1879. Pretiulu 1 leu nou.

— Pilde si gácituri, adunate de P. Ispirescu culegatoriu-tipografu. 1880. Pretiulu 80 bani.

— Din povestile unchiasului sfatosu, basmu paganu intocmitu de P. Ispirescu culeg. tipogr., cu o precuventare de A. J. Odobescu. Partea I. 1879. Pretiulu 1 leu nou.

— Legende sau Basmele romaniloru, adunate din gur'a poporului de P. Ispirescu culegatoriu-tipogr. 1882. Pretiulu 6 lei noi.

Se cere neincetatu din mai multe parti ca se se tiparésca si carti usióre de intielesu, de care se se póta folosi si acelea clase de locutori, care n'au invetiatu mai multu, decatu atata catu se invétia in scolele elementare. Éca si acilea acesta colectiune a dnului P. Ispirescu, din care o carte fusese recomandata in anulu trecutulu de cátra comissiunea respectiva chiaru si spre a fi premiata din fondurile academieii. Se intielege ca limb'a acestoru carti este cea usitata in capitala la poporulu suburbanu, buna-óra ca a lui „Hans Jörgel“ din Vien'a (Lerchenfeld), ea inse tocma si din acesta cauza merita tota atentiunea literatiloru nostri.

Red.

Spre sciintia.

La inceputulu saisonului de primavara imi permitu a ve atrage atentiunea Dvóstra asupra **negotiului meu de semintie infintiatu de patruceci-si-unu de ani.** — Tote semintiele pentru agricultura ca si de legume si de flori le primescu din sorginte sigura si le vendu pe acestea cum si in o parte recoltate de mine insu'mi, in calitate garantata buna pentru germinatu.

Fiindu-ca me ocupu exclusivu numai cu negotiulu acesta sum si in stare a concentra asupra acestuia intréga mea atentiune ceea ce asigura stimatei mele clientele unu serviciu realu si promptu.

La cerere servescu cu pretiu curentu ilustratu gratis si franco.

(154) 2-2

Cu deosebita stima

Franciscu Tauffer,

representantu alu reuniunei de agricultura din Ardealu, Clusiu Bel-Középutcza Nr. 6.

Pentru cunoscuti

me rogu inca de câteva carticele „Krankenfreund“, ca-ci in urm'a vindecarei mele curende si neasteptate toti vreu a ceti cartic'a numita etc. etc.“

Acestea siruri venite dela unulu care fu norocosu a se vindea curendu, vorbescu ele de sinesi. Deci tragemu numai atentiunea, ca „Krankenfreund“ la dorintia se va espedá prin K. Gorischek's Universitäts-Buchhandlung Wien I Stephansplatz 6, gratis si franco, si asia doritoriloru a o avé, nu li se facu alte spese, decatu 2 cri pentru una charta postala. (134) 11-14

Editoru si redactoru responsabile: G. Baritiu.
Tipariulu lui W. Krafft.